

2020/2021

Zasady Przedmiotowego Oceniania (PZO) z geografii dla klasy IIIc LO (gm) (1+4+4). Zakres rozszerzony.

I. Ocenie podlegają

1. Wiadomości z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej.
 - znajomość faktów
 - rozumienie i stosowanie pojęć
 - znajomość i rozumienie prawidłowości i teorii
 - przedstawienie i wyjaśnianie zdarzeń, zjawisk i procesów
 2. Umiejętności przedmiotowe z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej.
 - posługiwanie się pomocami dydaktycznymi (podręcznikiem, mapami, rocznikami statystycznymi, schematami i zestawieniami tabelarycznymi, diagramami itp.),
 - pozyskiwanie, wykorzystywanie i przetwarzanie informacji,
 - interpretacja i rozumienie tekstów geograficznych,
 - analiza i interpretacja wyników obserwacji i doświadczeń geograficznych,
 - analiza map o różnej treści,
 - zastosowanie informacji geograficznych w celu rozwiązywania zadań praktycznych i problemów życia codziennego,
 - umiejętne wyszukiwanie i interpretacja danych statystycznych,
 - selekcjonowanie, porównywanie, grupowanie informacji według określonych kryteriów,
 - ocenianie i rozumienie problemów w różnych skalach przestrzennych i czasowych,
 - interpretacja, analiza i ocena poznanych związków przyczynowo-skutkowych (człowiek - przyroda - gospodarka).
 3. Umiejętności kluczowe
 - samodzielność (planowanie, organizowanie i ocenianie własnej nauki, przyjmowanie za nią odpowiedzialności, dokonywanie dojrzałych wyborów)
 - kreatywność (wykorzystywanie informacji z różnych źródeł, rozwiązywanie problemów w sposób twórczy),
 - praca w grupie (skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentacja własnego punktu widzenia i uwzględnianie poglądów innych ludzi, przyswajanie sobie metod i technik negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów społecznych),
 - aktywna postawa na lekcji (prezentacja wiedzy i umiejętności nabytych w trakcie edukacji).
- II. Narzędzia pomiaru (sposoby sprawdzania wiadomości i umiejętności)**
1. Wiadomości
 - odpowiedź ustna z bieżącego materiału,
 - dłuższa wypowiedź z powtarzanego materiału,
 - kartkówka obejmująca do 3 ostatnich tematów,
 - sprawdziany pisemne
 - prace klasowe
 - referat - krótka prezentacja na określony temat,
 - praca domowa wykonana w zeszycie, zeszyte ćwiczeń bądź w innej ustalonej z nauczycielem formie (np. tabeli, plakatu, itd.),
 - ćwiczenia wykonywane podczas lekcji sprawdzające umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej lub ćwiczenia wykonywane przy pomocy instrukcji, a także ćwiczenia terenowe,
 - udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach (zajęcie punktowanego miejsca),
 - przygotowanie wystąpień i udział w sesjach naukowych.
 - ćwiczenia – w zeszycie ćwiczeń geograficznych
 2. Umiejętności:
 - a) sprawne posługiwanie się podstawowymi pomocami dydaktycznymi,
 - b) umiejętność czytania map różnej treści,
 - c) analizowanie rysunków, schematów, diagramów itp.,
 - d) umiejętność prowadzenia obserwacji geograficznych i ich interpretacja,

- c) aktywna postawa ucznia na lekcji,
- l) współpraca w grupie i twórcze rozwiązywanie problemów naukowych.

III. Kryteria oceniania

I Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- 1 Posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza podstawowe wymagania programowe.
- 2 Samodzielnie rozwija swoje zainteresowania geograficzne poprzez korzystanie z literatury, oglądanie filmów popularno – naukowych, itp.
- 3 Przejawia twórcze myślenie, proponuje niekonwencjonalne formy analiz i rozwiązań problemów geograficznych.
- 4 Osiąga sukcesy w Olimpiadzie Geograficznej, lub Olimpiadzie Wiedzy Ekologicznej.

II Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- 1 Wykazuje opanowanie pełnego zakresu wiedzy i umiejętności określonego podstawowymi wymaganiami programowymi.
- 2 Biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami, potrafi je systematyzować, analizować, zastosować do rozwiązywania problemów geograficznych w sytuacjach nowych.
- 3 Umiejętnie posługuje się atlasem i rocznikiem statystycznym.
- 4 Potrafi poprawnie przedstawiać graficznie dane statystyczne, wyciągać odpowiednie wnioski i właściwie je interpretować.
- 5 Używa we właściwy sposób słownictwa geograficznego.
- 6 Wykazuje bardzo dobrą orientację na mapie.

III Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- 1 Opanował wszystkie wiadomości i umiejętności określone podstawowymi wymaganiami programowymi.
- 2 Samodzielnie rozwiązuje typowe zadania lub problemy geograficzne.
- 3 Wykazuje dobrą orientację na mapie.
- 4 Poprawnie, w typowy sposób prezentuje i stosuje wiadomości.

IV Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- 1 Opanował większość wiadomości określonych podstawowymi wymaganiami programowymi.
- 2 Samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy geograficzne o średnim stopniu trudności.
- 3 Potrafi podać definicje podstawowych pojęć geograficznych i przy pomocy nauczyciela potrafi je rozwinąć i wysnuć wnioski.
- 4 Wykazuje podstawową znajomość mapy.
- 5 Wykazuje podstawową orientację z zakresu najważniejszych wydarzeń politycznych i gospodarczych w Polsce i na świecie.

V Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- 1 Posiada braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych podstawowymi wymaganiami programowymi, nieprzekreślające jednak możliwości uzyskania podstawowej wiedzy geograficznej w ciągu dalszej nauki.
- 2 Wykazuje elementarną znajomość mapy.
- 3 Rozwiązuje typowe zadania i problemy geograficzne o niewielkim stopniu trudności.
- 4 Popelnia błędy rzeczowe, lecz potrafi je skorygować przy pomocy nauczyciela.

VI Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- 1 Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawowymi wymaganiami programowymi, a braki uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy geograficznej.
- 2 Nie wykazuje elementarnej orientacji na mapie.
- 3 Popelnia kardynalne błędy rzeczowe, oraz nie potrafi ich skorygować nawet z pomocą nauczyciela.
- 4 Wykazuje brak podstawowych wiadomości z zakresu życia politycznego i gospodarczego Polski i świata.
- 5 Nie potrafi rozwiązać zadań i problemów geograficznych o elementarnym stopniu trudności.
- 6 Nie wykazuje znajomości elementarnych pojęć geograficznych.

Prace klasowe, kartkówki i sprawdziany z punktowanymi odpowiedziami oceniane są według następującej skali procentowej:

Sprawdzenie orientacji na mapie polega na wskazaniu 5 wskazanych przez nauczyciela obiektów geograficznych. Ocena wystawiona w oparciu o następujące kryteria:

- 2 prawidłowe wskazania - dopuszczający
- 3 - dostateczny
- 4 - dobry
- 5 - bardzo dobry

Oceny	Procentowy udział punktów
niedostateczny	0-33% punktów
dopuszczający	34-50% punktów
dostateczny	51-67% punktów
dobry	68-84% punktów
bardzo dobry	85-100% punktów
celujący	85-100% punktów oraz zadanie wykraczające

W przypadku usprawiedliwionej nieobecności ucznia na zapowiedzianym sprawdzianie wiadomości, jest on zobowiązany do zaliczenia odpowiedniej partii materiału w terminie i formie ustalonej z nauczycielem.

Planowane powtórzenia materiału oraz pisemne sprawdziany wiadomości są przeprowadzane zgodnie z zasadami określonymi w wewnątrzszkolnym systemie oceniania.

Nauczyciel w terminie ustalonym w ZWO informuje uczniów i rodziców o przewidywanych rocznych (semestralnych) ocenach. W przypadku, gdy uczeń, lub jego rodzice nie zgadzają się z przewidywaną oceną, a sprzeciw ma uzasadnienie w ocenach cząstkowych ucznia i nienaganej frekwencji (brak nieobecności nieusprawiedliwionych), uczeń ma prawo w terminie (nie później niż na tydzień przed ostateczną klasyfikacją) i formie ustalonej przez nauczyciela (sprawdzian pisemny) przystąpić do zaliczenia partii materiału objętego okresem klasyfikacji.

Oceny cząstkowe, śródroczne i końcoworoczne nauczyciel uzasadnia w formie ustnej.

Dostosowanie wymagań dla ucznia z dysleksją rozwojową.

- lagodniej oceniać wykresy, mapki, rysunki, które są mniej przejrzyste i mniej starannie wykonane
 - stosować polecenia krótkie i nieskomplikowane
 - upewnić się czy uczeń zrozumiał polecenie
 - w sprawdzianach - w zadaniach przeznaczonych do samodzielnego wykonania upewnić się czy uczeń zrozumiał polecenie. Zadania powinny być zapisane na kartce - nie dyktować.
 - uczeń nie powinien czytać na głos przed zespołem klasowym nowego tekstu
 - stosować częste wzmocnienia pozytywne, doceniać zaangażowanie
 - posadzić ucznia blisko nauczyciela by nauczyciel mógł kontrolować pracę ucznia
- W przypadku innych dysfunkcji - szczegółowe dostosowanie wymagań – zgodnie z orzeczeniem poradni psychologiczno – pedagogicznej.**

Poziom wymagań

Nr lekcji	Temat lekcji	konieczny (dopuszczający)	podstawowy (dostateczny)	roszczeniowy (dobry)	dopełniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)
USŁUGI						
2	Znaczenie usług we współczesnym świecie	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • klasyfikuje usługi • podaje przykłady usług podstawowych • wyspecjalizowanych • przedstawia podział komunikacji • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>transport, łączność, terminal</i> 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje znaczenie usług materialnych i niematerialnych • wymienia sekcje usługowe wg PKD • przedstawia uwarunkowania rozwoju komunikacji • przedstawia rolę komunikacji w gospodarce 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje etapy rozwoju usług • wykazuje znaczenie usług dla gospodarki państw • analizuje dynamikę wzrostu zapotrzebowania na usługi transportowe i łącznościowe na poszczególnych etapach rozwoju 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje udział usług w strukturze zatrudnienia w wybranych krajach świata na podstawie danych statystycznych • omawia wpływ postępu cywilizacyjnego na wzrost popytu na usługi komunikacyjne na podstawie dostępnych źródeł 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje znaczenie usług wyspecjalizowanych dla rozwoju społeczno-gospodarczego państw • ocenia rolę nowoczesnych usług komunikacyjnych w działalności gospodarczej państw
3	Transport lądowy na świecie	<p>przedstawia kryteria podziału transportu</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne warunkujące rozwój sieci transportowej • wskazuje na mapie kraje o dużej gęstości sieci drogowej i kolejowej 	<p>opisuje czynniki warunkujące rozwój sieci transportowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia gęstość sieci dróg na świecie na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje gęstość sieci kolejowej na świecie • wymienia najdłuższe rurociągi i gazociągi na świecie 	<p>analizuje wielkość i rodzaje ładunków przewożonych różnymi rodzajami transportu lądowego w wybranych krajach</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa rolę transportu przesyłowego 	<p>omawia wady i zalety transportu samochodowego kolejowego i przesyłowego</p>	<p>omawia zmiany znaczenia transportu kolejowego na świecie</p>
4	Żegluga i transport lotniczy na świecie	<p>wskazuje na mapie największe porty morskie na świecie</p> <p>wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tania bandera, żegluga kabotażowa</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia największe porty lotnicze pod względem liczby odprawianych pasażerów na świecie i wskazuje je na mapie 	<p>podaje przyczynny, dla których armatorzy rejestrują statki w krajach taniej bandery</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie najważniejsze szlaki żeglugi śródlądowej na poszczególnych kontynentach • charakteryzuje uwarunkowania rozwoju transportu lotniczego 	<p>opisuje wielkość przeladunku i strukturę towarów przeladowywanych w największych portach świata na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje sieć transportu śródlądowego na świecie na podstawie mapy tematycznej • omawia znaczenie transportu lotniczego 	<p>omawia wady i zalety transportu wodnego i lotniczego</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę kanałów w skracaniu dróg morskich • wyjaśnia, dlaczego rola żeglugi śródlądowej w wielu krajach jest coraz mniejsza 	<p>wyjaśnia zmiany znaczenia poszczególnych rodzajów transportu wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa wpływ światowego kryzysu ekonomicznego na natężenie oraz kierunki ruchu pasażerów i towarów na podstawie dostępnych źródeł
5	Rola i znaczenie łączności na świecie	<p>podaje przykłady wykorzystania nowoczesnych usług telekomunikacyjnych w życiu codziennym</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczynny spadku znaczenia usług pocztowych 	<p>podaje przykłady dużego wpływu łączności na współczesną gospodarkę</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje rozwój wybranych współczesnych środków łączności • wykazuje spadek znaczenia usług pocztowych na podstawie danych statystycznych 	<p>opisuje rolę telekomunikacji komputerowej w światowej gospodarce</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę postępu technologicznego w rozwoju telekomunikacji 	<p>wykazuje różnicowanie dostępu do telefonii komórkowej oraz internetu w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego na podstawie danych statystycznych</p>	<p>wykazuje zagrożenia związane z nowoczesną technologią informacyjną</p>
6	Rozwój turystyki na świecie	<p>klasyfikuje turystykę wg różnych kryteriów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co składa się na atrakcyjność turystyczną 	<p>przedstawia przyczynny rozwoju turystyki na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia różnicowanie ruchu turystycznego na świecie wg regionów na podstawie danych statystycznych • wskazuje korzyści wynikające 	<p>analizuje cele ruchu turystycznego we współczesnym świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy i uwarunkowania ruchu turystycznego na świecie • wyjaśnia, czym jest monokultura turystyczna 	<p>przedstawia ekonomiczne, społeczne i przyrodnicze skutki rozwoju turystyki na wybranych przykładach</p>	<p>wykazuje znaczenie turystyki dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych krajów i regionów świata</p>

			z rozwoju turystyki			
7/8	Regiony turystyczne świata	<ul style="list-style-type: none"> wymienia regiony atrakcyjne turystycznie wskazuje kraje najczęściej odwiedzane przez turystów wymienia nowe siedem cudów świata 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje najważniejsze regiony turystyczne świata na podstawie różnych źródeł opisuje atrakcje turystyczne wybranych regionów Europy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje walory turystyczne wybranych ośrodków i regionów turystycznych na świecie na podstawie różnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny dużego udziału Europy w międzynarodowym rozwoju turystycznym porównuje regiony o różnym stopniu zagospodarowania turystycznego 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje korzyści wynikające z rozwoju turystyki analizuje niekorzystne zmiany w środowisku przyrodniczym związane z rozwojem różnych form turystyki
9	Nowoczesne usługi	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nowoczesne usługi podaje nazwy największych banków na świecie pod względem przychodów 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny rozwoju nowoczesnych usług bankowych, ubezpieczeniowych oraz inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> wyказuje dysproporcje w dostępie do nowoczesnych usług finansowych, edukacyjnych i zdrowotnych uzasadnia duży wpływ banków i giełd na funkcjonowanie gospodarki i życie człowieka przedstawia na podstawie danych statystycznych poziom zaspokojenia potrzeb na usługi podstawowe i wyspecjalizowane w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przestrzenne zróżnicowanie dostępu do usług bankowych na świecie omawia współzależność procesu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz poziomu edukacji i nauki omawia wpływ nowoczesnych usług na życie i działalność człowieka (<i>Interakcje</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych krajów świata ze szczególnym uwzględnieniem usług finansowych
10	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Usługi</i>					
PROBLEMY WSPÓŁCZESNEGO ŚWIATA						
11 / 12	Dysproporcje w rozwoju krajów świata	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na dysproporcje w rozwoju społeczno-gospodarczym krajów świata wskazuje na mapie kraje bogatej Północy i biednego Południa 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym państw i regionów świata wymienia państwa należące do grupy BRICS 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> analizuje wybrane mierniki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego i jakości życia mieszkańców na podstawie danych statystycznych wskazuje cechy demograficzne, społeczne i gospodarcze państw bogatej Północy i biednego Południa 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i konsekwencje podziału świata na bogatą Północ i biedne Południe 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> proponuje działania mające na celu zmniejszenie dysproporcji rozwoju w społeczno-gospodarczym krajów oraz regionów
13	Proces globalizacji na świecie	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje płaszczyzny globalizacji wymienia największe korporacje na świecie na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny globalizacji na świecie definiuje indeks globalizacji i wskazuje kraje o najwyższym indeksie globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny wzrostu znaczenia korporacji międzynarodowych dla gospodarki światowej przedstawia przejawy globalizacji na płaszczyznach: politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturowej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje i uzasadnia pozytywne i negatywne skutki globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego globalizacja na płaszczyźnie ekonomicznej ma największy wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy świata
14 / 15	Współpraca międzynarodowa	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje płaszczyzny integracji międzynarodowej wymienia główne organy ONZ podaje przykłady krajów członkowskich Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia formy współpracy międzynarodowej omawia rozmieszczenie wybranych organizacji międzynarodowych na świecie na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia działalność wybranych organizacji międzynarodowych o charakterze gospodarczym, społecznym, politycznym i militarnym podaje przykłady krajów 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje przyczyny i skutki integracji europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę i znaczenie organizacji naukowych, sportowych oraz kulturalnych na świecie na podstawie dostępnych źródeł

	Znaczenie handlu międzynarodowego	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przedmioty obrotu międzynarodowego • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, reeksport, bilans handlowy</i> • podaje przykłady państw o dodatnim lub ujemnym bilansie handlowym na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia czynniki rozwoju handlu międzynarodowego • przedstawia rodzaje obrotów w handlu międzynarodowym • opisuje bilans handlowy i bilans płatniczy 	członkowskich wybranych organizacji międzynarodowych	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia uwarunkowania rozwoju handlu międzynarodowego • wyjaśnia wpływ międzynarodowej wymiany handlowej na rozwój społeczno-gospodarczy państw
17 / 18	Konflikty międzynarodowe Regiony konfliktów międzynarodowych. Izolacjonizm	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła konfliktów na świecie • wyjaśnia, czym różni się terrorizm od konfliktu zbrojnego • podaje przykłady państw, w których toczą się konflikty etniczne • wskazuje na mapie państwa objęte arabską wiosną 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny konfliktów na świecie • przedstawia zagrożenia związane z terroryzmem • przedstawia przyczyny rozprzestrzeniania się konfliktów w wybranym regionie świata • przedstawia przebieg wybranego konfliktu zbrojnego na podstawie dostępnych źródeł • podaje przykłady izolacji państwowej na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny wybranych zagródz terrorystycznych na świecie • omawia przebieg konfliktów w Europie, Azji i w Afryce oraz wskazuje na mapie świata obszary objęte tymi konfliktami • omawia przyczyny izolacji państwowej na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki konfliktów zbrojnych i terroryzmu • omawia konsekwencje izolacjonizmu państw na płaszczyznach: politycznej, społecznej i gospodarczej • omawia rolę ONZ w rozwiązywaniu konfliktów zbrojnych
19	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Problemy współczesnego świata</i>				
CZŁOWIEK W PRZESTRZENI PRZYRODNICZEJ					
20 / 21	Relacje człowiek – środowisko Wpływ działalności człowieka na atmosferę	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>środowisko przyrodnicze, środowisko geograficzne, antropoprensja</i> • wymienia poglądy na temat relacji człowiek – środowisko • wymienia przyczyny globalnego ocieplenia klimatu • podaje przyczyny powstawania smogu i kwaśnych opadów 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawi przykłady racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska przyrodniczego • omawia podstawowe zasady zrównoważonego rozwoju • analizuje przesłanki zróżnicowanie zanieczyszczeń powietrza na świecie na podstawie mapy tematycznej • wymienia skutki nadmiernej emisji zanieczyszczeń do atmosfery 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia poglądy filozoficzne dotyczącej relacji człowiek – środowisko przyrodnicze • omawia przykłady wpływu działalności gospodarczej człowieka na zmniejszanie się warstwy ozonowej • opisuje wpływ działalności gospodarczej człowieka na atmosferę za szczególnym uwzględnieniem zmian klimatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki zmian środowiska w holocenie związane z działalnością człowieka • przedstawia przykłady działań organizacji międzynarodowych i rządów państw podejmowanych w celu redukcji zanieczyszczeń atmosfery
22 / 23	Wpływ działalności człowieka na hydrosferę i litosferę	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła zanieczyszczeń hydrosfery • wskazuje obszary niedoboru wody na świecie na podstawie mapy tematycznej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>lej depresyjny, rzeźkling</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia gospodarowanie zasobami wodnymi • podaje przykłady katastrof ekologicznych • omawia przykłady wpływu działalności gospodarczej człowieka na litosferę 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach świata • wyjaśnia sposoby walki z odpadami przemysłowymi i komunalnymi • proponuje działania człowieka wspomagające racjonalne gospodarowanie wodą 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia skutki nadmiernego poboru wody w wyniku działalności gospodarczej człowieka • opisuje kierunki oddziaływania człowieka na litosferę • wymienia sposoby ograniczania ilości odpadów przemysłowych i komunalnych
		<ul style="list-style-type: none"> • proponuje działania zapobiegające morskim katastrofom ekologicznym 			

24	Wpływ działalności człowieka na pedosferę i biosferę	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>erozja</i>, <i>degradacja gleb</i> podaje cechy gleb zdegradowanych podaje przykławy pustynnienia wskazuje na mapie obszary zagrożone pustynnieniem 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykławy degradacji gleb wskazuje przykłady wpływu działalności człowieka na degradację i dewastację gleb 	<ul style="list-style-type: none"> podaje sposoby ograniczenia erozji gleb analizuje przykławy i skutki wysłania 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ człowieka na biosferę dowodzi na przykładach, że naruszenie stabilności ekosystemów może powodować nieodwracalne zmiany w środowisku naturalnym 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność ochrony gleb przed degradacją przedstawia sposoby zapobiegania niszczeniu gleby
25 / 26	Działania na rzecz ochrony środowiska	<ul style="list-style-type: none"> wymienia strategie ochrony środowiska podaje nazwy organizacji zajmujących się ochroną środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje sposoby ratowania środowiska geograficznego podaje przykłady działań wybranych organizacji międzynarodowych zajmujących się ochroną środowiska podaje przykłady rezerwatów biosfery 	<ul style="list-style-type: none"> omawia międzynarodowe inicjatywy w zakresie ochrony środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia i charakteryzuje siedem kategorii obszarów chronionych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przykłady działań podejmowanych przez rządy krajów, organizacje międzynarodowe i regionalne w celu rozwiązywania problemów globalnych i lokalnych w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody
27	Sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Człowiek w przestrzeni przyrodniczej</i>					
28	Warszaty terenowe – badanie dostępności do usług w najbliższej okolicy	<ul style="list-style-type: none"> wybiera obszar badań zaznacza na mapie najbliższej okolicy wybrane przedsiębiorstwa usługowe 	<ul style="list-style-type: none"> zbiera informacje o podmiotach gospodarczych świadczących usługi na badanym terenie określa znaczenie wybranych przedsiębiorstw usługowych dla społeczności lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> dobiera narzędzia badawcze w celu określenia dostępności usług w najbliższej okolicy prowadzi dokumentację badawczą analizuje informacje uzyskane w czasie badania i wyciąga wnioski 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje wyniki badań ocenia wpływ usług na poziom życia ludności w najbliższej okolicy 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje zmiany w dostępności do usług w najbliższej okolicy w czasie
29	Warszaty terenowe – wpływ funkcjonowania przedsiębiorstwa przemysłowego na otoczenie lokalne	<ul style="list-style-type: none"> zbiera ogólne dane na temat lokalnego przedsiębiorstwa produkcyjnego (nazwa, adres, profil działalności, położenie, rok założenia, ważniejsze etapy rozwoju, wielkość i struktura zatrudnienia) 	<ul style="list-style-type: none"> przeprawadza badania w przedsiębiorstwie przemysłowym w zakresie profilu i wielkości produkcji, a także rynków zaopatrzenia i zbytu 	<ul style="list-style-type: none"> dobiera pytania badawcze w celu uzyskania informacji na temat przedsiębiorstwa przemysłowego dokumentuje wyniki badań omawia funkcjonowanie przedsiębiorstwa przemysłowego w środowisku lokalnym 	<ul style="list-style-type: none"> prezentuje wyniki badań ocenia wpływ przedsiębiorstwa przemysłowego na przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne elementy przestrzeni geograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> ukazuje perspektywy rozwoju przedsiębiorstwa z uwzględnieniem zmian w wielkości produkcji i zatrudnienia
Poziom wymagani						
Nr lekcji	Temat lekcji	konieczny (dopuszczający)	podstawowy (dostateczny)	rozszerzający (dobry)	dopełniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)
Środowisko przyrodnicze Polski						
30	Położenie i granice Polski	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski podaje długość granic Polski z poszczególnymi krajami podaje długość linii brzegowej podaje całkowitą długość granic oraz powierzchnię kraju 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia charakterystyczne cechy położenia matematycznego, fizycznogeograficznego i geopolitycznego Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje główne cechy terytorium i granic Polski na podstawie map: tematycznej i ogólnogeograficznej 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego i geopolitycznego Polski 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany terytorium oraz granic państwa polskiego na przestrzeni dziejów

31	Dzieje geologiczne obszaru Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia jednostki tektoniczne Europy wskazuje jednostki tektoniczne Polski na mapie tematycznej podaje przykłady surowców mineralnych występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia budowę geologiczną Polski na tle struktur geologicznych Europy na podstawie mapy geologicznej Europy przedstawia jednostki tektoniczne Polski na podstawie mapy tematycznej omawia występowanie surowców mineralnych na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski omawia budowę geologiczną Karpat Zewnętrznych i Karpat Wewnętrznych na podstawie przekroju geologicznego umieszczonego w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje tabelę stratygraficzną porządkuje chronologicznie wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski wyjaśnia, w jakich warunkach geologicznych powstały wybrane surowce mineralne 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje, że położenie geologiczne Polski na kontynencie europejskim jest szczególne
32	Zlodowacenia w Polsce. Formy i utwory czwartorzędowe	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy zlodowaceń, które wystąpiły na obszarze Polski wskazuje krainy geograficzne objęte zlodowaceniami na mapie ogólnogeograficznej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przebieg i zasięg zlodowaceń w Polsce na podstawie mapy tematycznej opisuje formy rzeźby młodoglacjalnej podaje przykłady górskich form polodowcowych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zlodowacenia, które wystąpiły na obszarze Polski przedstawia wpływ zlodowaceń na rzeźbę powierzchni Polski na podstawie mapy w podręczniku wyjaśnia różnicę między krajobrazem staroglacjalnym a młodoglacjalnym 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lodowcu i lodowców górskich na obszarze Polski na przykładzie Tatr wykazuje wpływ klimatu peryglacjalnego na rzeźbę Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega sterowność form polodowcowych w północnej i środkowej Polsce
33	Cechy rzeźby powierzchni Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia pasy rzeźby terenu charakterystyczne dla powierzchni Polski wymienia czynniki kształtujące rzeźbę terenu Polski sporządza profil hipsometryczny wskazuje na mapie regiony fizycznogeograficzne Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski charakteryzuje pasy rzeźby terenu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia charakterystyczne cechy ukształtowania powierzchni Polski i ich wpływ na inne komponenty środowiska przyrodniczego na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje ukształtowanie pionowe powierzchni kraju na podstawie krzywej hipsograficznej wykazuje wpływ głównych orogenez i zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni kraju 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje ukształtowanie powierzchni Polski z ukształtowaniami innych krajów europejskich
34	Klimat Polski - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> wyróżnia astronomiczne, kalendaryzowe i termiczne pory roku wymienia czynniki kształtujące klimat Polski odczytuje dane z klimatogramów 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy klimatu Polski na podstawie map tematycznych wyróżnia masy kształtujące pogodę w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje regionalne różnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w Polsce na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych charakteryzuje klimat Polski na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje wpływ poszczególnych geograficznych czynników klimatobotwórczych na klimat w Polsce charakteryzuje rodzaje wiatrów występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje gospodarcze skutki ekstremalnych zjawisk atmosferycznych podaje przyuczyny regionalnego różnicowania klimatu w Polsce ocenia gospodarcze konsekwencje różnicowania długości okresu wegetacyjnego w Polsce
35	Bilans wodny Polski. Sieć rzeczna	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy bilansu wodnego na podstawie schematu wymienia najważniejsze elementy systemu rzecznoego Polski wymienia regiony narażone na częste powodzie wskazuje największe rzeki Polski na mapie ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy sieci rzecznej Polski i wyjaśnia jej zróżnicowanie na podstawie map tematycznych charakteryzuje największe rzeki Polski na podstawie dostępnych źródeł omawia znaczenie gospodarcze polskich rzek 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje składowe bilansu wodnego Polski w roku hydrologicznym opisuje rozmieszczenie zlewnisk i dorzeczy na obszarze Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej omawia cechy reżimu polskich rzek 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyuczyny niedoboru wody w wybranych regionach i gospodarcze skutki tego zjawiska wyjaśnia zmiany stanów wody oraz analizuje przyuczyny i typy powodzi w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia relacje pomiędzy siecią hydrograficzną a innymi elementami systemu przyrodniczego Ziemi
36	Jeziora. Wody podziemne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obszary o największej koncentracji jezior na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia typy genetyczne jezior i podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie przyrodnicze i gospodarcze jezior wymienia sztuczne zbiorniki znajdujące się w Polsce i wskazuje na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne typy genetyczne jezior Polski na wybranych przykładach porównuje bathymetrię jezior różnego typu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje rozmieszczenie i zasoby jezior w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych analizuje przekroji przez basen 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stopień wykorzystania wód termalnych w gospodarce kraju

		<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje wód podziemnych (w tym mineralnych) wskazuje miejsca występowania wód mineralnych na mapie tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wody podziemne w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie sztucznych zbiorników wodnych omawia rozmieszczenie wód mineralnych i termalnych na podstawie map tematycznych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> artykuły na przykłady niekwi warszawskiej 	
37	Morze Bałtyckie - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> wymienia największe wyspy Bałtyku i podaje ich przynależność państwową wymienia nazwy państw leżących nad Bałtykiem i wskazuje je na mapie wymienia przykłady flory i fauny Bałtyku 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy fizycznogeograficzne Morza Bałtyckiego podaje przybliżony niskiego zasolenia wód Bałtyku charakteryzuje florę i faunę Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia genezę Morza Bałtyckiego charakteryzuje typy wybrzeży Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje bilans wodny Morza Bałtyckiego analizuje zasolenie wód Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stan czystości wód Bałtyku oraz wyjaśnia przyczyny ich zanieczyszczenia
38	Gleby w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne typy genetyczne gleb występujących w Polsce wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb 	<ul style="list-style-type: none"> rozdzielnia główne typy genetyczne gleb występujących w Polsce analizuje rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb wymienia gleby strefowe i niestrefowe występujące w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania powstawania gleb w Polsce charakteryzuje wybrane profile glebowe wyjaśnia występowanie gleb strefowych i niestrefowych w Polsce omawia strukturę bonitacyjną gleb w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych na proces powstawania gleb na obszarze Polski porównuje wartość użytkową gleb w różnych regionach Polski przedstawia stopień degradacji gleb w Polsce i sposoby ich ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia przydatność rolnicza gleb w Polsce wskazuje sposoby zapobiegania erozji gleb w Polsce
39	Świat roślin i zwierząt w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia typy lasów w Polsce charakteryzuje rozmieszczenie lasów w Polsce wymienia przykłady gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia granice zasięgów występowania wybranych gatunków drzew na podstawie mapy tematycznej podaje skład gatunkowy lasów w Polsce na podstawie wykresu charakteryzuje cechy świata roślinnego i zwierzęcego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne zbiorowiska roślinne na obszarze Polski i wyjaśnia uwarunkowania ich występowania opisuje funkcje i znaczenie lasów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny regionalnego zróżnicowania leśności w Polsce przedstawia wpływ przejściowości klimatycznej na zasięg występowania wybranych gatunków drzew oraz strukturę gatunkową lasów w Polsce 	<ol style="list-style-type: none"> wyjaśnia zależności pomiędzy rozmieszczeniem określonych typów lasów a warunkami naturalnymi i działalnością człowieka
40	Lekcja powtórzeniowa - środowisko przyrodnicze Polski					
41	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - środowisko przyrodnicze Polski					
Ludność. Urbanizacja.						
42	Podział administracyjny Polski	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie województwa i podaje ich nazwy wymienia stolice poszczególnych województw 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje podział administracyjny własnego województwa 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia cechy podziału administracyjnego Polski na podstawie mapy administracyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany podziału administracyjnego Polski po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> omawia podział i kompetencje władz administracyjnych
43	Liczba i rozmieszczenie ludności Polski	<ul style="list-style-type: none"> podaje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności po zakończeniu II wojny światowej wymienia województwa 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje czynniki decydujące o rozmieszczeniu ludności Polski przedstawia zmiany liczby ludności Polski po II wojnie 	<ul style="list-style-type: none"> oblicza wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności Polski oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia wybranego województwa 	<ul style="list-style-type: none"> omawia regionalne zróżnicowanie zmian liczby ludności omawia przyczyny i konsekwencje zmian liczby ludności na podstawie danych 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje rozwój liczby ludności Polski na podstawie wskaźników demograficznych określa przyrodnicze i społeczno-gospodarcze skutki

		o największym przyroście i największym spadku liczby ludności w ostatnich latach na podstawie mapy tematycznej	Światowej	• omawia zmiany tempa wzrostu liczby ludności Polski zachodzących w rozmiarach ludności Polski	statystycznych	nierównomiernego rozmieszczenia ludności
44	Struktura demograficzna ludności Polski	• wymienia województwa charakteryzujące się największym i najmniejszym współczynnikiem przyrostu naturalnego oraz największym i najmniejszym współczynnikiem feminizacji na podstawie danych statystycznych • wymienia przyrosty starzenia się polskiego społeczeństwa	• omawia przestrzenne różnicowanie przyrostu naturalnego na podstawie kartogramu • wyjaśnia przyrosty niskiego współczynnika przyrostu naturalnego w miastach • charakteryzuje strukturę ludności Polski wg wieku i płci na podstawie danych statystycznych	• analizuje wartość przyrostu naturalnego w Polsce w wybranych okresach na podstawie danych statystycznych • omawia przyrosty zmian przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich latach • oblicza wartość współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika feminizacji	• wyjaśnia przyrosty wyżu demograficznego w Polsce w latach 50. XX w. i jego skutki • wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski następujące wraz z rozwojem gospodarstwa • porównuje piramidę wieku i płci ludności Polski w danym roku z piramidami wieku i płci ludności innych państw	• przewiduje społeczno-gospodarcze skutki starzenia się polskiego społeczeństwa
45	Migracje wewnętrzne i zagraniczne Polaków	• podaje przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków • wymienia kraje, do których emigruje obecnie największa liczba Polaków • podaje przykłady obszarów o dodatnim i ujemnym saldzie migracji wewnętrznych na podstawie map zamieszczonych w podręczniku	• charakteryzuje regionalne zróżnicowanie salda migracji wewnętrznych w ostatnich latach na podstawie mapy • określa kierunki współczesnych migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków	• charakteryzuje cechy i kierunki współczesnych migracji wewnętrznych Polaków • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego • opisuje różniczenie liczebności Polonii na świecie na podstawie danych statystycznych	• przedstawia uwarunkowania oraz konsekwencje wewnętrznych i zagranicznych migracji Polaków • analizuje okresowe zmiany salda migracji zagranicznych i wewnętrznych • wyjaśnia przyczyny zmian salda migracji wewnętrznych i zagranicznych	• formułuje prognozy dotyczące zmian migracji Polaków (wielkości i kierunków) • ocenia zagrożenia związane z ruchami migracyjnymi • ocenia falę migracji zagranicznych Polaków po wejściu do UE
46	Struktura narodowościowa i wyznaniowa w Polsce. Grupy etniczne	• wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce • wskazuje rozmieszczenie mniejszości narodowych i etnicznych na mapie • wymienia religie wyznawane w Polsce	• dostrzega różnice między mniejszością narodową, mniejszością etniczną i grupą etniczną • charakteryzuje wybraną grupę etniczną w Polsce na podstawie dostępnych źródeł • omawia rozmieszczenie grup etnicznych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia przyrosty różnicowania rozmieszczenia przedstawicieli poszczególnych wyznań na terenie Polski	• charakteryzuje strukturę narodowościową i wyznaniową ludności Polski na podstawie danych statystycznych • omawia najważniejsze cechy kulturowe grup etnicznych w Polsce na podstawie dostępnych źródeł • opisuje główne grupy wyznaniowe w Polsce	• wyjaśnia kulturowe aspekty różnicowania religijnego	• przewiduje korzyści lub problemy wynikające z zamieszkania kraju jednolitego narodowościowo
47	Struktura zatrudnienia i problem bezrobocia w Polsce	• wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności w Polsce • wymienia grupy ekonomiczne ludności w Polsce	• omawia aktywność zawodową ludności Polski na podstawie danych statystycznych • charakteryzuje strukturę bezrobocia w Polsce	• wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia ludności Polski od 1990 r. • oblicza współczynnik aktywności zawodowej i współczynnik bezrobocia w Polsce • wykazuje regionalne różnicowanie rynku pracy w Polsce	• przedstawia uwarunkowania i konsekwencje różnicowania struktury zatrudnienia w Polsce • przedstawia przyczyny i konsekwencje bezrobocia w Polsce	• wykazuje zależność struktury zatrudnienia Polski lub wybranych państw UE od poziomu rozwoju gospodarczego
48	Stan zdrowia ludności Polski	• wymienia najczęstsze schorzenia przewlekłe dotykające Polaków	• przedstawia przyczyny różnicowania stanu zdrowia	• omawia czynniki różniące długość życia kobiet i mężczyzn	• przedstawia najczęstsze schorzenia przewlekłe i wykazuje	• ocenia dostępność i poziom usług medycznych w Polsce

		<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na stan zdrowia ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ludności Polski przedstawia główne przyczyny zgonów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ich zróżnicowanie regionalne ocenia skutki zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego a strukturą osadniczą
49	Sieć osadnicza w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy sieci osadniczej wymienia funkcje miast wskazuje największe miasta Polski na mapie wymienia główne typy genetyczne kształtów wsi 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje największe miasta w Polsce i ich rozmieszczenie charakteryzuje strukturę funkcjonalną miast omawia czynniki wpływające na rozwój osadnictwa wiejskiego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy sieci osadniczej i jej rozwój w Polsce omawia układy przestrzenne polskich miast na podstawie fotografii omawia główne typy genetyczne kształtów wsi w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tendencje zmian układu sieci osadniczej w Polsce omawia hierarchię jednostek osadniczych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego a strukturą osadniczą
50	Urbanizacja w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany liczby ludności miast wg województw na podstawie mapy tematycznej przedstawia typy aglomeracji w Polsce i podaje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przebieg procesów urbanizacyjnych w Polsce wyjaśnia przyczyny deaglomeracji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce i jego przyczyny wyjaśnia uwarunkowania współczesnych procesów urbanizacyjnych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ procesów urbanizacyjnych na zmiany sieci osadniczej wyjaśnia, na czym polega proces reurbanizacji i podaje jego przykłady w Polsce ocenia skutki procesów urbanizacyjnych w Polsce wyjaśnia przyczyny zmian procesów urbanizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje kierunek zmian związanych z urbanizacją interpretuje wskaźniki urbanizacji w Polsce i krajach UE
51	Preferencje wyborcze Polaków. Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne opcje polityczne w kraju wymienia organizacje pozarządowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady obszarów o najwyższym poparciu dla głównych opcji politycznych w Polsce na podstawie mapy podaje cechy organizacji pozarządowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie frekwencji wyborczej w Polsce omawia zasady działalności organizacji pozarządowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia czynniki wpływające na preferencje wyborcze Polaków analizuje regionalne zróżnicowanie preferencji wyborczych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stale i zmienne czynniki wpływające na preferencje wyborcze Polaków oraz regionalne zróżnicowanie tych preferencji
52	Bogactwo kulturowe Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obiekty kultury materialnej oraz obiekty z Listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pomniki historii Polski opisuje polskie obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie obiektów kultury materialnej w przeszłości i w czasach współczesnych w wybranym województwie omawia najciekawsze obiekty kultury materialnej w swoim województwie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia dziedzictwo kulturowe różnych grup narodowościowych, etnicznych i religijnych w Polsce przedstawia potencjał kulturowy i naukowy Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wkład Polaków w rozwój cywilizacyjny świata
53	Lekcja powtórzeniowa - ludność i urbanizacja.					
54	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - ludność i urbanizacja.					
Rolnictwo						
55	Czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki rozwoju rolnictwa wymienia typy rolnictwa wymienia regiony rolnicze w Polsce i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa w wybranych regionach kraju charakteryzuje główne regiony rolnicze w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu rolnictwa w Polsce i jego konsekwencje 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ wybranych czynników przyrodniczych i pozapryrodniczych na rozwój rolnictwa w Polsce na podstawie map tematycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę rolną państwa polskiego ocenia wybrane obszary w Polsce pod względem ich przydatności do produkcji rolnej

56	Produkcja roślinna w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne obszary upraw roślin w Polsce przedstawia map tematycznych w Polsce na podstawie wykresu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje strukturę upraw w Polsce charakteryzuje rozmieszczenie upraw oraz wielkość produkcji głównych ziemiopłodów w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia wielkość produkcji rolnej Polski na tle wybranych krajów świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przestrzenną strukturę upraw w Polsce i jej zmiany na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> określa tendencje zmian w produkcji roślinnej w Polsce
57	Chów zwierząt w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce i określa kierunki ich chowu wymienia czynniki lokalizacji chowu wybranych zwierząt gospodarskich 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rozmieszczenie i wielkość pogłowia głównych zwierząt gospodarskich w kraju na podstawie map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia uwarunkowania chowu zwierząt w Polsce przedstawia przybliżony zmian w pogłowiu wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce w ostatnich latach 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wielkość produkcji zwierzęcej w Polsce na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> określa tendencje zmian w pogłowiu zwierząt gospodarskich w Polsce określa zależność między pogłowiem wybranych gatunków zwierząt gospodarskich a wielkością produkcji mięsa, mleka i innych produktów
58	Integracja polskiego rolnictwa z rolnictwem UE	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne problemy polskiego rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> omawia bariery ograniczające rozwój polskiego rolnictwa wymienia korzyści, które daje polskiemu rolnictwu członkostwo naszego kraju w UE 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany strukturalne w polskim rolnictwie, które zaszły po wstąpieniu naszego kraju do UE 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stan polskiego rolnictwa na tle pozostałych krajów UE 	<ul style="list-style-type: none"> formuluje wnioski dotyczące korzyści, które może przynieść polskiemu rolnictwu uczestnictwo we wspólnej polityce rolnej UE
59	Rybnactwo w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> wymienia akweny będące łowiskami dla polskiego rybactwa morskiego wymienia porty morskie i rybackie polskiego wybrzeża na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stan floty rybackiej w Polsce opisuje zmiany w wielkości połowów w Polsce w ostatnich latach na podstawie wykresu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia stan i perspektywy rozwoju polskiego rybactwa omawia znaczenie rybactwa śródlądowego dla gospodarki wybranego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje wielkość i strukturę połowów w Polsce w ostatnich latach na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje zmiany w polskim rybactwie związane z uczestnictwem we wspólnej polityce rolnej UE
60	Lekcja powtórzeniowa - rolnictwo w Polsce.					
61	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - rolnictwo w Polsce.					
Przemysł						
62	Sytuacja polskiego przemysłu	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> dokonuje podziału polskiego przemysłu wymienia przybliżony restrukturyzacji polskiego przemysłu wymienia przykłady specjalnych stref ekonomicznych w Polsce na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój i znaczenie przemysłu na obszarze Polski omawia znaczenie specjalnych stref ekonomicznych dla gospodarki kraju 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> prezentuje przykłady przekształceń własnościowych w polskim przemyśle mających wpływ na zmiany struktury produkcji i stopień zaspokojenia potrzeb materialnych 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> określa zmiany w gospodarce Polski spowodowane jej restrukturyzacją i modernizacją po 1990 r. określa miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> ukazuje perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce
63	Górnictwo w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje rozmieszczenie najważniejszych złóż surowców mineralnych w Polsce wymienia surowce energetyczne eksploatowane w kraju 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Polski obszary występowania podziemnych zasobów naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany wielkości wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wielkość wydobycia surowców w Polsce na tle światowej produkcji na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia stan i perspektywy rozwoju polskiego przemysłu wydobywczego omawia warunki występowania niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego

		na mapie				
64/65	Przemysł energetyczny w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rodzaje elektrowni funkcjonujących w Polsce • wymienia alternatywne źródła energii wykorzystywane w polskiej energetyce • dokonuje podziału elektrowni funkcjonujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rozmieszczenie największych elektrowni ciepłych, wodnych i innych niekonwencjonalnych na podstawie map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia współczesne przemiany w polskiej energetyce • porównuje wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce i w innych państwach świata na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zmian w gospodarowaniu różnymi źródłami energii w Polsce • wskazuje możliwość wykorzystania alternatywnych źródeł energii w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia aktualną lokalizację różnego typu elektrowni w Polsce • formułuje problemy energetyki na przykładach wybranych regionów Polski
66	Przemysł przetwórczy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia najważniejsze działy przetwórstwa przemysłowego w Polsce • wskazuje obszary rozmieszczenia przemysłu spożywczego, samochodowego, elektronicznego i meblarskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje dynamicznie rozwijające się dziedziny produkcji przemysłowej w Polsce • wskazuje na mapie Polski siedziły najbardziej dochodowych firm przetwórstwa przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę poszczególnych działów przetwórstwa przemysłowego w gospodarce Polski • porównuje strukturę przemysłu przetwórczego Polski z krajami UE 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje uwarunkowania rozmieszczenia przemysłu przetwórczego w Polsce na podstawie map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia perspektywy rozwoju przemysłu zaawansowanej technologii w Polsce
67	Obszary koncentracji przemysłu w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między ośrodkiem przemysłowym a okręgiem przemysłowym • wskazuje na mapie nieistniejące już i współczesne okręgi przemysłowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rozmieszczenie okręgów przemysłowych w Polsce w latach 80. i 90. XX w. oraz współczesnych na podstawie map tematycznych • omawia czynniki lokalizacji wybranych okręgów przemysłowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • określa rozmieszczenie i znaczenie okręgów przemysłowych w Polsce • opisuje przyczyny restrukturyzacji w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany zachodzące w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje procesy restrukturyzacyjne zachodzące w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce, biorąc pod uwagę dawną i obecną strukturę gałęziową przemysłu
68	Lekcja powtórzeniowa - przemysł w Polsce.					
69	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - przemysł w Polsce.					
Usługi						
70	Transport w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> • Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady działalności usługowej w Polsce • wymienia przykłady firm usługowych mających siedzibę w wybranym powiecie • wskazuje na mapie najważniejsze szlaki transportowe w Polsce • charakteryzuje sieć transportową wybranego regionu kraju • wymienia elementy infrastruktury transportu przesyłowego 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę i znaczenie usług w Polsce • wymienia problemy transportu kolejowego i samochodowego w Polsce • przedstawia znaczenie transportu intermodalnego, jego wady i zalety • wymienia przyczyny budowy autostrad i dróg ekspresowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zróżnicowanie sektora usług w Polsce i innych państwach UE • przedstawia uwarunkowania rozwoju i strukturę transportu w Polsce • określa stopień rozwoju sieci transportowej w Polsce na tle krajów UE • określa zmiany w zakresie środków transportu w Polsce • określa skutki budowy autostrad i dróg ekspresowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady przekształceń własnościowych w polskiej gospodarce mających wpływ na zmiany struktury usług • analizuje sieć transportu w Polsce i jej zmiany na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • wyjaśnia zróżnicowanie udziału transportu w przewozach i pracy przewozowej w Polsce na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia konieczność inwestowania w rozwijanie sieci transportowej we własnym regionie i w Polsce
71	Łączność w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje usług, które obejmuje łączność 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę łączności w gospodarce Polski • opisuje rozwój łączności w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny niższego poziomu rozwoju łączności w Polsce w stosunku do wysoko 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia uwarunkowania oraz współczesne tendencje rozwoju różnych środków

			<ul style="list-style-type: none"> po II wojnie światowej przedstawia charakterystykę poszczególnych działów łączności 	<ul style="list-style-type: none"> określa poziom rozwoju łączności w Polsce na tle krajów UE 	rozwinętych krajów UE	łączności w Polsce
72 / 73	Atrakcyjność turystyczna Polski	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>atrakcyjność turystyczna</i> wymienia walory krajoznawcze Polski odróżnia walory przyrodnicze od antropogenicznych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia regiony turystyczne w Polsce i wskazuje je na mapie przedstawia atrakcje turystyczne wybranych regionów Polski na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce porównuje i walory turystyczne wybranych regionów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze Polski ocenia regionalne różnicowanie infrastruktury turystycznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> dowodzi atrakcyjności turystycznej Polski
74	Turystyka krajowa i zagraniczna	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki warunkujące rozwój turystyki podaje kierunki wyjazdów zagranicznych polskich turystów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę turystyki w gospodarce krajowej charakteryzuje turystykę krajową i zagraniczną w Polsce na podstawie danych statystycznych i map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia współczesne tendencje rozwoju różnych rodzajów turystyki w Polsce porównuje strukturę wykorzystania środków transportu w turystyce krajowej i zagranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje cechy ruchu turystycznego w Polsce na podstawie danych statystycznych przedstawia konsekwencje rozwoju turystyki w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i gospodarkę Polski
75	Handel zagraniczny Polski	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny ujemnego salda bilansu handlowego Polski wskazuje głównych partnerów handlowych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie handlu zagranicznego dla gospodarki Polski przedstawia bilans handlu zagranicznego Polski i wyjaśnia jego zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje strukturę towarową handlu zagranicznego Polski i wybranych państw Europy wskazuje zmiany znaczenia handlu zagranicznego dla gospodarki Polski wskazuje kierunki geograficzne i strukturę handlu zagranicznego na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmian kierunków eksportu i importu Polski po 1990 r. 	<ul style="list-style-type: none"> określa miejsce Polski w światowym handlu międzynarodowym przewiduje, w jakich kierunkach będzie rozwijał się handel zagraniczny naszego kraju
76	Lekcja powtórzeniowa - usługi w Polsce.					
77	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - usługi w Polsce.					
Polska w świecie						
78/79	Polska w organizacjach między-narodowych	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Polska wymienia euroregiony funkcjonujące przy polskich granicach i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady działań podejmowanych przez Polskę w ramach organizacji międzynarodowych na podstawie dostępnych źródeł charakteryzuje międzynarodową współpracę w ramach euroregionów oraz miast i gmin bliźniaczych 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Polski w procesach integracyjnych i głównych organizacjach międzynarodowych wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania euroregionów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> omawia działalność Polski w organizacjach, które zapobiegają zagrożeniom społeczno-ekonomicznym oraz konfliktom zbrojnym lub je niwelują 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> ocenia społeczne i gospodarcze konsekwencje przystąpienia Polski do UE
80	Investycje zagraniczne w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność inwestycyjną Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje polskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne i podaje ich wartość na podstawie danych statystycznych podaje przykłady bezpośrednich inwestycji zagranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> omawia strukturę przestrzenną BIZ w Polsce na podstawie danych statystycznych analizuje wartość BIZ napływających do poszczególnych regionów 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bariery w napływie BIZ do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie BIZ dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju wskazuje przykłady bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce

81	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - Polska w Świecie.		prowadzonych w wybranym województwie na podstawie dostępnych źródeł	naszego kraju na podstawie mapy			
Zróżnicowanie regionalne Polski							
82	Regiony fizycznogeograficzne Polski	Uczeń poprawnie: • wymienia kryteria podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne • wskazuje na mapie regiony fizycznogeograficzne Polski	Uczeń poprawnie: • przedstawia regionalizację fizycznogeograficzną Polski	Uczeń poprawnie: • wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w Polsce	Uczeń poprawnie: • określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski na podstawie dostępnych źródeł	Uczeń poprawnie: • porównuje podział Polski na pasy ukształtowania powierzchni z podziałem na regiony fizycznogeograficzne	
83/ 85	Cechy środowiska przyrodniczego wybranego regionu Polski	• wymienia walory środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej	• charakteryzuje elementy środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej na podstawie map, danych statystycznych i innych źródeł	• wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej na podstawie map, danych statystycznych i innych źródeł	• przedstawia dominanty środowiska wybranej krainy geograficznej Polski na podstawie map tematycznych, danych statystycznych i obserwacji bezpośrednich	• wykazuje związki i zależności zachodzące między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego w wybranym makroregionie	
86	Regionalne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski	• wymienia regiony o najwyższym i najniższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego • wskazuje na mapie regiony różniące się poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego	• przedstawia przybliżony dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski	• przedstawia czynniki wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy wybranych regionów Polski • ocenia poziom rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych regionów Polski	• przedstawia przykłady działań zmniejszających dysproporcje w rozwoju poszczególnych regionów Polski	• ocenia skutki dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski	
87	Potencjał gospodarczy wybranego regionu Polski	• wymienia mierniki rozwoju społeczno-gospodarczego danego regionu	• omawia wartość mierników rozwoju społeczno-gospodarczego wybranego regionu na podstawie danych statystycznych	• przedstawia rolę i zadania samorządu terytorialnego w regionie na podstawie dostępnych źródeł • omawia zmiany zachodzące w środowisku geograficznym w wybranym regionie Polski	• ocenia potencjał gospodarczy regionu na podstawie danych statystycznych i dostępnych źródeł	• omawia inicjatywy podejmowane w regionie na rzecz jego rozwoju na podstawie dostępnych źródeł	
88	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - zróżnicowanie regionalne Polski.						
Degradacja i ochrona środowiska							
89	Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego w Polsce	Uczeń poprawnie: • wymienia źródła zanieczyszczeń atmosfery, hydrosfery i biosfery • wymienia regiony w Polsce o największym zanieczyszczeniu środowiska	Uczeń poprawnie: • charakteryzuje źródła zanieczyszczeń atmosfery, hydrosfery i biosfery, • wymienia nazwy obszarów ekologicznego zagrożenia oraz klęski ekologicznej i wskazuje te obszary na mapie	Uczeń poprawnie: • omawia wybrane wskaźniki zanieczyszczenia powietrza • omawia skutki nadmiernej emisji zanieczyszczeń atmosferycznych	Uczeń poprawnie: • charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska w Polsce	Uczeń poprawnie: • ocenia stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego w Polsce • wskazuje przykłady zachowań człowieka wobec klęsk ekologicznych	

90 / 91	Ochrona środowiska przyrodniczego Polski Walory parków narodowych w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • podaje różnice między parkiem narodowym a rezerwatem biosfery • wymienia gatunki roślin i zwierząt objętych ochroną w Polsce • wymienia parki narodowe w Polsce • wskazuje parki narodowe na mapie ogólnogeograficznej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia formy ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce • opisuje przykłady form ochrony we własnym regionie • charakteryzuje walory przyrodnicze parku narodowego we własnym regionie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia uwarunkowania rozmieszczenia obszarów chronionych w Polsce • wyjaśnia, na czym polega restytucja gatunków • podaje przykłady restytucji gatunków zwierząt w Polsce • przedstawia charakterystyczne walory przyrodnicze podlegające szczególnej ochronie w parkach narodowych w Polsce • np. map i danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania polskich i międzynarodowych organizacji na rzecz ochrony przyrody prowadzone na terytorium naszego kraju • opisuje unikalne obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie polskich parków narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia kierunki i skuteczność działań na rzecz ochrony środowiska podejmowanych w Polsce • uzasadnia konieczność prowadzenia działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce • projektuje utworzenie nowego obszaru chronionego we własnym regionie
92	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - degradacja ochrona środowiska w Polsce.					
93/100	Rozwiązywanie testów maturalnych.	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie skomplikowane zależności między poszczególnymi elementami przestrzeni geograficznej • posiada umiejętności identyfikowania i analizowania problemów występujących w środowisku geograficznym w różnych skalach przestrzennych i czasowych, • nie obce mu jest rozumowanie, argumentowanie i wnioskowanie, w tym dostrzeganie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka, • wykorzystuje i przetwarza informacje geograficzne pochodzących z różnorodnych materiałów źródłowych, • wykazuje opanowanie dotyczącego materiału nauczania geografii (również z wcześniejszych etapów edukacyjnych) 				
101	Dzień Ziemi - globalne zagrożenia ekologiczne.					GDDN

opracował
Marek Tarabasz